

Guies pràctiques de la participació ciutadana a Barcelona

Els òrgans de participació

Decidim
Barcelona

Ajuntament de
Barcelona

Guies pràctiques de la participació ciutadana a Barcelona

Promoure.

Les iniciatives ciutadanes

Debatre.

Els processos participatius

Coproduir.

Els òrgans de participació

Decidir.

Les consultes ciutadanes

Índex

7

Introducció

9

Què trobaràs en aquesta guia

12

Els òrgans de participació

13

Els òrgans de participació territorials

18

Els òrgans de participació sectorials

21

Altres canals de participació

24

El sistema de garanties

Introducció

Viure a Barcelona, com a qualsevol ciutat, permet accedir a uns serveis (de transport, educatius, socials, sanitaris...) i compartir espais al carrer o al barri. L'ús d'aquests serveis i espais és un dret col·lectiu que, en un sistema democràtic, està determinat per les decisions polítiques que prenen les persones escollides com a representants als ajuntaments o parlaments.

Els regidors i regidores els escull la ciutadania a través d'eleccions, que és una de les moltes maneres de participar. I és que la participació ciutadana va molt més enllà de votar en unes eleccions. Les decisions polítiques, les que afecten el conjunt de la ciutadania, no poden reduir-se, només, a la interacció entre els diferents partits polítics. Cal una presència activa de la ciutadania amb les seves propostes, opinions i iniciatives.

En les societats complexes com la nostra es troben multitud d'interessos, de vegades contradictoris, que requereixen solucions riques i innovadores. Per prendre decisions polítiques en democràcia cal escoltar i tenir en compte com més mirades i perspectives diferents millor. La pluralitat és un valor en democràcia.

La democràcia que incorpora aquesta pluralitat de manera permanent, inclusiva i directa és el sistema idoni per aconseguir més qualitat de vida, per lluitar contra les desigualtats, tractar d'assolir millors quotes de justícia i igualtat i exercir de manera lliure i digna les aspiracions personals i comunitàries.

Però perquè la democràcia sigui realment transformadora i representi aquesta riquesa de perspectives, es necessiten canals que reconeguin la ciutadania com a subjecte actiu. Que permetin, en definitiva, fer sentir la seva veu i les seves iniciatives per tal d'eixamplar els espais de diàleg i construcció col·lectiva de propostes.

Barcelona, els seus habitants, les seves organitzacions socials i la resta d'agents que configuren la ciutat han mantingut una constant lluita per millorar la qualitat de la seva democràcia. Ara, hem recollit aquest llegat i l'hem cristal·litzat en un Reglament de Participació Ciutadana que pretén provar l'energia transformadora de la ciutadania, posant al seu abast diferents tipus de canals per facilitar l'exercici del seu dret de participació.

Què trobaràs en aquesta guia

L'Ajuntament de Barcelona ha elaborat aquestes guies amb l'objectiu d'oferir una eina senzilla que permeti a qualsevol veí o veïna de la ciutat aproximar-se al Reglament de Participació Ciutadana i conèixer i usar tots els recursos que aquesta norma posa al seu abast.

El sistema de participació que es concreta en aquest Reglament recull tres tipus de canals:

- Els processos participatius
- Els òrgans de participació
- Les consultes ciutadanes

Tots tres poden ser activats per decisió de l'Ajuntament o mitjançant la iniciativa ciutadana. És a dir, la ciutadania té la capacitat i la possibilitat de promoure la posada en marxa de qualsevol d'aquests canals. A més, permet la presentació de propostes normatives (ordenances o reglaments) i l'activació de l'agenda dels òrgans de govern de la ciutat o del districte mitjançant la proposta de punts en l'ordre del dia de les seves sessions.

Tot i que el Reglament preveu un sistema per garantir l'eficàcia i efectivitat del funcionament d'aquests canals, la millor garantia és que la ciutadania el faci servir regularment.

La pràctica social és la que fa vigent una norma, no la publicació en un òrgan oficial. Per això, proposem a la ciutadania barcelonina que se la faci seva: només així esdevindrà veritablement útil i innovadora.

La guia que tot seguit es presenta es refereix als **òrgans de participació**.

Què són

Canals regulars de trobada

Ciutadania

Ajuntament

Àmbits d'actuació i tipologies

Territorials

Ciutat

Consell de Ciutat

Districte

Consells
ciutadans de
districte

Barri

Audiència de
districte

Consells de
barri

Sectorials

Consells
sectorials de
ciutat

Consells
sectorials de
districte

Pactes
i acords

Audiència
pública de
ciutat

Quines funcions tenen

Rendir comptes

Analitzar o
diagnosticar
problemes

Elaborar
propostes

Coproduir
polítiques

Qui en forma part

Ajuntament i altres administracions
- Polítics i tècnics

Entitats i associacions

Ciutadania

Persones expertes
(si s'escau)

Representants d'altres consells
(si s'escau)

Presidència: càrrec electe / Vicepresidència: ciutadana

Com funcionen

Convocatòries periòdiques

La majoria tenen una Comissió Permanent que fa el seguiment durant l'any

Es poden crear grups de treball per a temes concrets

Poden ser de durada indefinida o determinada per l'acord de creació

Els òrgans de participació

Què són

Els òrgans de participació són canals de trobada i d'interlocució regular entre la ciutadania i l'Ajuntament per debatre i recollir opinions i propostes a fi d'incidir en les polítiques municipals. Es caracteritzen pel diàleg i la construcció col·lectiva entre els diferents agents socials i institucionals, i tenen com a objectius:

- Rendir comptes de les polítiques municipals
- Analitzar o diagnosticar problemes concrets
- Elaborar propostes conjuntament
- Treballar en xarxa i coproduir polítiques públiques

En funció del seu àmbit d'afectació, els òrgans de participació poden ser:

- Òrgans territorials: de ciutat, districte o barri
- Òrgans sectorials, relacionats amb una temàtica concreta. Aquests poden ser també d'àmbit de ciutat o de districte.

Qui en forma part

Els òrgans de participació tenen voluntat de permanència en el temps i es reuneixen de manera regular. Es busca la màxima pluralitat de mirades i opinions dels seus participants.

Els presideix el o la responsable polític/a del territori o sector, conjuntament amb una vicepresidència ciutadana. En formen part persones vinculades a l'Ajuntament (polítics i tècnics), entitats i associacions, ciutadania i, en alguns casos, persones expertes i representats d'altres consells.

Com funcionen

Les sessions plenàries dels òrgans es convoquen com a mínim una vegada a l'any, i la majoria disposen d'una Comissió Permanent per fer el seguiment de manera més intensiva. En molts casos es creen grups de treball per tractar temes concrets que requereixen un treball més específic. Els òrgans de participació poden ser convocats pel Govern, pels grups municipals, per la ciutadania a través d'una iniciativa ciutadana, o per l'òrgan mateix, quan ho decideixi una tercera part dels membres.

Els òrgans de participació territorials

Els òrgans territorials són aquells que tenen com a objectiu la millora d'un determinat àmbit geogràfic en tots els seus aspectes. Es disposen d'òrgans per a cada escala territorial en les quals es divideix la ciutat:

El Consell de Ciutat

Els consells ciutadans de districte

Els consells de barri

El Consell de Ciutat

El Consell de Ciutat és el màxim òrgan consultiu i de participació en el qual els i les representants de l'Ajuntament i la ciutadania debaten els afers principals de la ciutat.

Entre les seves funcions hi ha:

- Acompanyar i assessorar en la definició de la política municipal
- Debatre el programa estratègic de govern, els reglaments i les ordenances
- Analitzar els pressupostos i els resultats de la gestió municipal
- Erigir-se com a espai de rendició de comptes

El Consell de Ciutat pot proposar punts en l'ordre del dia del Consell Municipal, presentar candidatures per a la Medalla d'Honor de Barcelona, validar la creació d'un nou òrgan de participació o sol·licitar l'inici d'un procés participatiu.

Un cop l'any, el Consell de Ciutat presenta el seu informe d'activitat anual al Consell Municipal, i organitza una sessió sobre l'estat de la ciutat en la qual el Govern Municipal ret comptes

Composició

Presidència.
Alcade/essa

Representants
d'associacions
del Fitxer General
d'Entitats Ciutadanes

Vice-presidència.
Ciutadania

Persones
de renom ciutadà

Regidor/a
per grup municipal

Persones escollides
aleatòriament del
registre ciutadà

Representant de cada
consell ciutadà de
districte

Persones escollides
aleatòriament del padró
municipal

Representant
de cada consell
sectorial de ciutat

Síndic/a
de Greuges
de Barcelona

Representants de
les institucions més
significatives de la ciutat

Comissionat/da
de Participació,
si s'escau

El Consell de Ciutat es reuneix de manera ordinària cada sis mesos

El Consell de Ciutat disposa d'una Comissió Permanent que vetlla pel seu impuls i bon funcionament, i assisteix a la presidència en les seves funcions. A més, el Consell pot crear els grups de treball que consideri oportuns per tal d'abordar temes concrets d'especial rellevància.

El Consell de Ciutat disposa d'un web propi www.conselldeciutat.cat @

Els consells ciutadans de districte

Els consells ciutadans de districte són l'homòleg del Consell de Ciutat en els districtes. Es regeixen segons el Reglament d'organització i funcionament dels districtes i tenen com a funcions rellevants:

- Assessorar el Consistori del Districte en la definició de la política i gestió del districte.
- Debatre el programa d'actuació, els reglaments i les ordenances del districte.
- Conèixer i debatre els grans projectes del districte.
- Donar suport als consells sectorials del districte i als consells de barri, així com conèixer les iniciatives, deliberacions i conclusions.

Els consells ciutadans de districte es reuneixen, com a mínim, dos cops l'any de manera ordinària

Els consells de barri

Els consells de barri són òrgans de participació i d'enfortiment comunitari creats per abordar totes les qüestions referents al barri. Un punt de trobada per afavorir la convivència i la cohesió social i millorar la qualitat de vida als barris.

Les sessions dels consells de barri són obertes a tots els veïns i les veïnes, i s'estructuren en quatre parts:

1

Seguiment dels principals **acords** adoptats en anteriors consells.

2

Debat dels principals **punts** de l'ordre del dia que tenen a veure amb actuacions al territori.

3

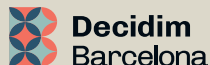
Informació de l'**estat** dels processos participatius, consultes ciutadanes i iniciatives ciutadanes del **barri**, si s'escau.

4

Obertura d'un **torn** de **paraula** per a la **ciutadania**, en què es poden fer intervencions sobre qualsevol tema relatiu al barri.

Com es pot participar en el consell de barri

- Assistir a la sessió, informant-se sobre l'estat dels processos participatius, consultes ciutadanes i iniciatives ciutadanes del barri.
- Intervenir en la sessió, demanant torn de paraula prèviament o en el mateix consell.
- Proposar un tema a tractar, sol·licitant la incorporació d'un punt a l'ordre del dia a la Comissió de Seguiment fins a tres dies abans de la seva celebració, mitjançant un correu electrònic o a través de la plataforma de participació decidim.barcelona.

Decidim
Barcelona

Els consells de barri estan presidits pel regidor o per la regidora del districte, i tenen una vicepresidència ciutadana de trajectòria reconeguda, vinculada a la vida social o associativa del barri. Entre els seus membres es troben:

- Representants polítics (un/a conseller/a de districte de cada grup municipal)
- Associacions, entitats i plataformes ciutadanes

Els consells de barri es reuneixen un mínim de dues vegades l'any. Es poden convocar sessions també a partir d'una iniciativa ciutadana i a proposta de la Comissió de Seguiment o del districte mateix fins a un màxim de quatre per any, sempre que hagin passat més de dos mesos des de la darrera convocatòria

Com convocar un consell de barri a través d'una iniciativa ciutadana

Les iniciatives ciutadanes són el mitjà que té la ciutadania per promoure, a través de la recollida de signatures, que l'Ajuntament dugui a terme una acció determinada, en aquest cas la convocatòria d'un consell de barri.

Per tal que la iniciativa ciutadana tingui efecte, s'ha de recollir un mínim de signatures vàlides de suport equivalent a l'1 % de la població total del barri afectat (mínim 25, màxim 450).

Cada consell de barri ha de constituir una comissió de seguiment que, a més de portar l'ordre del dia de les sessions, fa el seguiment de l'evolució dels temes que es van plantejant. Aquesta comissió està formada per representants de la direcció política i tècnica del districte, un/a conseller/a de cada grup municipal, persones pertanyents a entitats del barri, i persones escollides en el consell de barri.

Si el consell de barri aprova, per una majoria de dues tercers parts de les persones assistents, que s'inclogui algun punt en l'ordre del dia del plenari del districte, la Comissió de Seguiment ho ha de sol·licitar a la Junta de Portaveus i, si ho rebutja, ho ha de fonamentar per escrit.

Es pot trobar informació actualitzada sobre cada consell al web municipal i a la plataforma de participació decidim.barcelona

**Decidim
Barcelona**

El òrgans de participació sectorials

Els òrgans de participació sectorials són espais de treball al voltant d'un tema específic, i el seu àmbit d'actuació pot ser la ciutat o el districte. Segons la finalitat i el funcionament, **aquest tipus d'òrgans es divideixen en:**

Els consells
sectorials de
ciutat

Els consells
sectorials de
districte

Els consells sectorials de ciutat

Els consells sectorials de ciutat són òrgans de participació temàtics en els quals es debaten les actuacions municipals del seu sector i els programes o les iniciatives sectorials del seu interès.

El primer òrgan de participació sectorial de la ciutat va ser el Consell Municipal de Benestar Social (CMBS), creat el 1988 amb l'objectiu d'implicar la societat civil en el debat i la construcció dels serveis de benestar social a la ciutat.

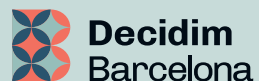
Actualment, el CMBS té més de set grups de treball en funcionament i en formen part més de quaranta entitats, a més d'institucions públiques i partits polítics.

En els seus trenta anys de funcionament, el CMBS ha formulat milers de propostes, ha redactat informes de recomanacions, ha dut a terme avaluacions d'impacte i ha exigit la rendició constant de comptes en les polítiques socials del consistori.

Actualment, hi ha divuit consells sectorials d'àmbit de ciutat en funcionament, que són els següents:

- Consell de Convivència, Defensa i Protecció dels Animals
- Consell de Cooperació Internacional al Desenvolupament
- Consell Municipal de les Dones
- Consell Municipal de Lesbianes, Gais, Transsexuals, Bisexuals i Intersexuals
- Consell de l'Habitatge Social
- Consell Municipal de Medi Ambient i Sostenibilitat
- Consell Municipal de l'Esport
- Consell Ciutat i Comerç
- Consell de Seguretat i Prevenció
- Consell Municipal de Benestar Social
- Consell de Cultura
- Consell Escolar Municipal
- Consell Assessor de la Gent Gran
- Consell Municipal d'Immigració
- Consell Municipal del Poble Gitano de Barcelona
- Consell Municipal de Consum
- Consell de Turisme i Ciutat
- Consell Econòmic i Social

El nombre de consells i les seves temàtiques poden variar al llarg del temps. Es pot trobar informació actualitzada sobre cada consell al web municipal i en la plataforma de participació decidim.barcelona.

**Decidim
Barcelona**

Els consells sectorials de districte

Els consells sectorials de districte són aquells òrgans circumscrits a l'àmbit territorial del districte que tracten temàtiques específiques dins del territori. Actualment, als districtes trobem una gran varietat de consells: de la gent gran, de les dones, de persones amb discapacitat, de cultura, de medi ambient, d'economia social, d'esports, de salut, escolars, etc.

Els consells sectorials de districte s'han anat constituint al llarg dels anys per donar resposta a les diferents necessitats i particularitats de cada districte, i per això no tots els districtes disposen de consells sectorials per a cada àmbit.

Alguns consells sectorials de districte han estat pioners, com és el cas del Consell de Dones de Sant Martí, constituït l'any 1993, un any abans que el de Barcelona.

Altres consells de districte, com els escolars o els de salut, es constitueixen de manera preceptiva, ja que estan legisllats per una llei autonòmica i són de competència compartida amb la Generalitat. En els consells de salut, per exemple, participen tant l'Ajuntament com el Consorci Sanitari i l'Agència de Salut Pública de Barcelona, així com les entitats de salut de cada districte.

Altres canals de participació

L'audiència pública

L'audiència pública és la trobada dels i de les responsables municipals amb la ciutadania perquè aquesta pugui informar-se, presentar i debatre propostes en relació amb una actuació pública, activitat o programa d'actuació.

Les audiències poden ser de districte o de ciutat:

En el cas de les audiències de districte, estan regulades pel Reglament general d'organització i funcionament dels districtes. Es tracta d'un canal de participació territorial, ja que aborda les qüestions de cada districte.

Les convocatòries de les audiències públiques de districte tenen una periodicitat bimestral, i es fan en diferents espais i equipaments dels diversos barris que componen el districte. Poden ser convocades pel regidor o per la regidora del districte o a través d'una iniciativa ciutadana.

En el cas de les audiències de ciutat, es tracta d'un canal de participació sectorial, ja que es convoquen per tractar un tema determinat.

Les audiències de ciutat no tenen una periodicitat concreta. Poden ser convocades pel Govern, l'oposició o la pròpia ciutadania a través d'una iniciativa.

L'audiència pública de ciutat pot habilitar un espai digital de debat, abans i després de la seva celebració, a través de la plataforma de participació decidim.barcelona.

**Decidim
Barcelona**

Com convocar una audiència pública a través d'una iniciativa ciutadana

Les iniciatives ciutadanes són el mitjà que té la ciutadania per promoure, a través de la recollida de signatures, que l'Ajuntament dugui a terme una acció determinada, en aquest cas, la convocatòria d'una audiència pública.

Per tal que la iniciativa ciutadana tingui efecte, s'ha de recollir un mínim de signatures vàlides de suport. En el cas de l'audiència pública de ciutat, el nombre mínim són 7.000, i en el cas de l'audiència pública de districte, el nombre de signatures varia segons el districte:

1- Ciutat Vella- 1.000

2- Eixample- 2.600

3- Sants-Montjuïc- 1.800

4- Les Corts- 800

**5- Sarrià-
Sant Gervasi- 1.500**

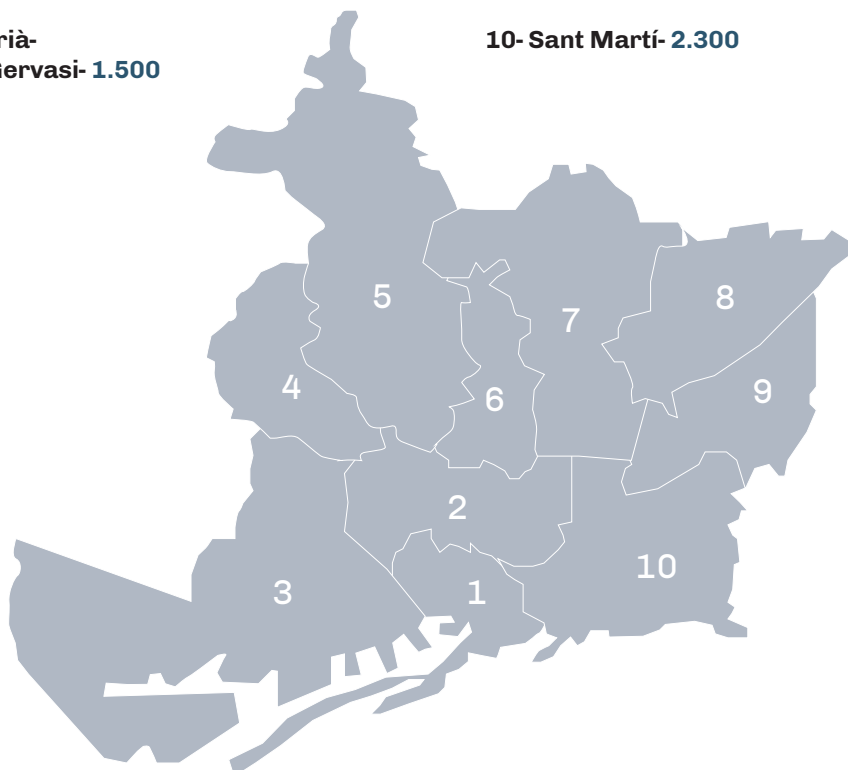
6- Gràcia- 1.200

7- Horta- Guinardó- 1.700

8- Nou Barris- 1.700

9- Sant Andreu- 1.500

10- Sant Martí- 2.300

Els pactes i acords

Els pactes i acords són xarxes de treball entre actors institucionals i agents socials orientades a un objectiu comú determinat; són espais de debat, de col·laboració i d'acció entre l'Ajuntament i persones, entitats o institucions.

A través d'aquests, es consensuen uns principis compartits sobre un àmbit concret com, per exemple, la mobilitat, la sostenibilitat, la violència de gènere o les desigualtats socials, amb l'objectiu d'avançar envers els reptes establerts en un primer manifest compartit.

Actualment, Barcelona disposa dels pactes i acords següents:

- Acord Ciutadà per una Barcelona Lliure de Violència envers les Dones
- Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat
- Pacte per la Mobilitat
- Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva

El nombre de pactes i acords pot variar al llarg del temps.

El sistema de garanties

La Comissió d'Empara

Si en qualsevol moment alguna persona o organització considera que no s'ha aplicat correctament la normativa de participació, o que els drets de participació han estat vulnerats, pot presentar una consulta o un escrit de queixa a la Comissió d'Empara.

Aquesta Comissió és un òrgan de caràcter consultiu, integrat en el Consell de Ciutat i format per persones expertes i externes a l'Ajuntament, que té com a objectiu garantir els drets de participació de la ciutadania.

La Comissió d'Empara està formada per **6 membres amb paritat de gènere distribuïts entre:**

2 a proposta del **Consell Municipal**

2 a proposta de la **Comissió de Govern**

1 a proposta del **Consell de Ciutat**

1 a proposta de la **Síndica de greuges**

Han de ser

Persones independents del Govern

Amb prestigi reconegut i expertes en participació ciutadana

Màxima pluralitat i diversitat

No poden ser

Càrrecs electes

Personal municipal

Com es pot recórrer a la Comissió d'Empara

Es pot presentar un escrit de queixa davant la Comissió d'Empara de manera digital, a través de la plataforma de participació decidim.barcelona o, presencialment, mitjançant una instància a qualsevol Oficina d'Atenció Ciutadana.

La Comissió d'Empara emetrà un informe i, si és el cas, farà una recomanació a l'Ajuntament.

decidim.barcelona és una plataforma digital feta amb programari lliure, un espai per articular qualsevol mecanisme de participació de la ciutat de Barcelona. Aquesta eina es posa a disposició de tota la ciutadania per organitzar els processos democràtics de la ciutat a tots els nivells.

A través de *decidim.barcelona* es pot posar en marxa una iniciativa ciutadana i donar-hi suport, participar directament en els processos participatius de la ciutat, conèixer els debats que es duen a terme en els òrgans de participació o votar en una consulta ciutadana.

Per a més informació, entra a
decidim.barcelona
barcelona.cat/participaciociutadana

O truca al

010 Informació
Barcelona
Trucada gratuïta

El contingut d'aquesta guia està subjecte a una llicència Creative Commons By-SA. Ets lliure de fer servir, copiar, modificar i redistribuir aquest treball sota la mateixa llicència.

